

POLIS

REVISTĂ DE ȘTIINȚE POLITICE

Volum XII, Nr. 1 (43), Serie nouă, decembrie 2023-februarie 2024

SUMAR

EDITORIAL	7
Antisemitul rătăcitor. Note pentru o etiologie a antisemitismului. Ura pe evrei între constantă, versatilitate, fanatism religios și spirit revoluționar Petre M. IANCU	7
DIN NOU DESPRE ANTISEMITISM	37
Blamarea victimei. Antisemitismul după 7 octombrie 2023 Alexandru MURARU	37
Geopolitica și antisemitismul Marius VĂCĂRELU	45
Pericolul antisemitismului în super-anul electoral 2024 Irina-Dumitrița SOLOMONA	59
Cercetări asupra discursului antisemit în mediul online din România Ciprian IFTIMOAEI	73
Memoria Holocaustului în societatea contemporană. Studiu de caz: introducerea disciplinei Istoria evreilor. Holocaustul în planul-cadru pentru liceu Ilarion ȚIU	99
Antisemitismul: delimitări conceptuale și context românesc Liviu NEAGOE	115
Antisemitism în arcul constituțional românesc Flavia Simona PETRIDEAN RAȚIU	123
Antisemitism interbelic în România Liviu ROTMAN	143
Naționalismul adevărat nu exclude democrația bine înțeleasă și nu implică dictatura Sabin DRĂGULIN	157
The emergence of Holocaust denial and the resurgence of Anti-Semitism in post-war Romania Eugenia MIHALCEA	179

De ce persistă manifestările antisemite în societatea românească și după emigrarea în masă a evreilor? Gânduri, amintiri și ipoteze	197
Anton CARPINSCHI	
INTERVIU	217
Dan Pavel: „Antisemitismul nu a trebuit să fie reactivat, pentru că este un fenomen real, dinamic, permanent”	217
Interviu realizat de Sorin BOCANCEA	
VARIA	235
Alegerile prezidențiale din Taiwan din 2024: victoria democrației și implicațiile pentru România	235
David Nan-Yang LEE	
Democracy in the Digital Era – the impact of the Advancing Technology and Artificial Intelligence	239
Elisabeth-Gabrielle ȘATALAN	
Discursul-creuzet și formațiunile Testudo: Monica Lovinescu versus Eugen Barbu	247
Daniela VIZIREANU	
EVENIMENT	261
Lansări: site-ul Editurii Polis Books și două volume	261
Andrei CUCU	
RECENZII	265
Configurarea umanistă a memoriei colective	265
Gabriel Andreescu, <i>Globalizarea ipocriziei. Pentru o abordare umanistă a eticii memoriei</i>	
Sorin BOCANCEA	
Antisemitismul cultural și retorica intelectualilor de extremă dreapta din interbelic românesc	277
Alexandru Florian & Ana Bărbulescu, <i>Elita culturală și discursul antisemit interbelic</i>	
Florin GRECU	
Revirimentul antisemitismului în lumea euro-atlantică	283
Liviu Rotman (coord.), <i>Explozia antisemitismului în lumea euro-atlantică în contextul crizei din Orientul Mijlociu</i>	
Sorin BOCANCEA	

Frontul Renașterii Naționale. Repere istorice și politice	287
Florin Grecu, <i>Arhitectura politică a primului partid unic din istoria României: Frontul Renașterii Naționale</i>	
Emanuel COPILAȘ	
Efectul regimurilor totalitare	291
Dan-Ioan Dascălu, <i>Personalitatea totalitară</i>	
Doru TOMPEA	
Explicația în științele socioumane	295
Teodora Prelipcean, <i>Explicația în științele socioumane</i>	
Cristian BOCANCEA	
Evoluția constituționalismului și a regimurilor politice în Europa ultimului secol	299
Ioana Drăgulin (coord.), <i>Constituții și regimuri politice din statele europene în secolele XIX-XX</i>	
Silvia BOCANCEA	
Exerciții socractice: pandemia și lecturarea cărții despre pandemie	309
Dan Pavel: <i>Pandem(i)ocrația</i>	
Doru TOMPEA	
Note despre autori	315
Instrucțiuni pentru autori	323
Instructions to authors	326

EDITORIAL

Antisemitul rătăcitor.

Note pentru o etiologie a antisemitismului.

Ura pe evrei între constantă, versatilitate, fanatism religios și spirit revoluționar

[The wandering antisemite.

Notes for an etiology of antisemitism.

Hatred of the Jews between constant, versatility, religious fanaticism and revolutionary spirit]

Petre M. IANCU

Abstract: *Is there a new antisemitism and how does the hatred of "Jews" manifest itself in present times, particularly in regard to Israel? If there is not, the etiology and also the origin of leftist antisemitism, as well as of the antizionist partnership between leftism and islamism should be explored and determined whether there might be a relationship between the explosion of hatred and revolutionary and messianic tendencies in the societies of judeo-christian origin.*

Keywords: *antisemitism, October 7, Hamas, terrorists, Israel.*

E un căpcăun. Înfulecă oameni. La Washington a înghițit un tânăr militar de 25 de ani, care, crezându-se erou, s-a imolat, dându-și foc ca să protesteze împotriva unui *genocid* imaginar în Gaza. Nu contra celui început de teroriști în Israel, la 7 octombrie 2023.

În Europa lui Hitler, căpcăunul a îngurgitat 6 milioane de evrei, acuzați că ar vrea să devoreze creștini, căror le-ar fi ucis *mielul*, îi profanează azima și le-ar viola fetele, amestecând

sângele copiilor uciși în scop ritual în pasca necesară celebrării Paștelui evreiesc. Canibalul pare o bestie nemuritoare, o ființă parcă veșnică, precum *evreul rătăcitor*, evocat de Himmler, în 1935, ca *Führer al suboamenilor (evrei) ucigași*. Fiera căpcăună e meschină și, de regulă, volubilă ca Goebbels. Când îi aburește pe occidentali și vrea să pară civilizată, se spală pe dinți. Îndepărtează din măsele resturile de sânge și carne și explică în detaliu de ce ea,

bestia, *nefiind* ce e, are motive dintre cele mai serioase și concrete să atragă atenția asupra *pericolului*. Care ar fi, chipurile, *obligatoriu* și *etic* de combătut.

Se ferește să-l numească *evreiesc*, dar te edifică imediat. Pentru că e mereu îngrijorată doar de prezumtivele *victime* ale evreilor, *mieii*, *copiii creștini*, palestinieni, niciodată de elevele afgane, de fetițele creștinilor vâdate și răpite de islamiști nigerieni ori somalezii, de musulmanii africani uciși de teroriștii jihadiști sudanezi. Pare rațională. Dar e dimpotrivă. Căci din când în când frustrata, angoasata și hulpava bestie cu chip uman se învârtoșează și aruncă lumea în aer, după ce a aderat intelectual sau fizic la o mișcare de masă. Antisemită.

Gesturi și comportamente

Când nu e încă foc și pară, ci doar se pregătește să se îmbuibe, căpcaunul bate, ca incendiarii lui Max Frisch¹, la ușa civilizației, plângându-se de Israel. De adevărați făptași maligni, devastând lumea în realitate, n-a auzit. Bonomul îi deschide, prevenitor, ușa. Conștient și el de *drepturile palestinienilor*, mai puțin de ale evreilor, care i se par mereu secundare, îl ascultă politicos, empatic și nițel îngrijorat. Fiindcă intrusul se arată înfierbântat și tot mai violent, în timp îi demonizează cu spume la gură pe *coloniștii sioniști*, acești *rasiști*, care *se pretind* acasă în Iudeea și Samaria, dar ar fi *intruși de rasă albă* și chiar *mai răi decât*

naziștii, fiindcă, *vipere* și *paraziți* cum sunt, nu se mulțumesc să pună de un *genocid* și să-i *extermine* pe arabii din Țara Sfântă, ci sunt un *pericol* pentru musulmanii de pretutindeni, ba pentru tot globul în jurul căruia *șerpuiesc*, ca să-l otrăvească și să-l stăpânească. Ei și *aliații lor americani*.

Alerta lui Biederman pare îndreptățită. Dacă aud vecinii? *Ce ne facem* că securitatea Israelului a fost decretată în Germania, primus inter pares în Europa, *rațiune de stat*, fără să fi fost consultați *bieții palestinieni*? Și mai ales *Hamas*?

După ce s-a liniștit un pic, și-a scos din buzunar parte din biblioteca itinerantă. I-a apărut în mână, întru acreditarea realității lui paralele, un exemplar al operei Ohranei, *Protocoloalele Înțelepților Sionului*. E biblia nazistă. E și un adaos la *Coran* și la *Noul Testament* pentru creștinii și musulmanii îndoctrinați de oamenii lui Goebbels și de propaganda legionaro-KGB-istă. Cu textul *sacru* din ghiozdan în mână, a început să peroreze calm, așezat și hotărât să meargă până la capăt cu *salvarea* de evrei a globului, în care crede cu neostoită devoțiune. Despre care *știe*, de vreme ce e un *ales* și un *inițiat* în opera mistică de contracarare a *conspirației* lor, menită să dea cheia conducerii lumii *dușmanilor*, *anti-cristilor* însetați de sânge de copii neevrei, acești *cămătari*, *comuniști*, *capitaliști* și *sataniști* sioniști ai bieteii specii umane. Din care umanitate, după cum mai crede antisemitul rătăcitor, iudeii n-ar face parte, deși

ar dirija-o din umbră stăpânind presa și guvernele, spre a deveni ghinionul, catastrofa și nenorocirea tuturor.

La timidele contre ale lui Biedermann privind prietenii lui buni – evrei, familia evreiască a lui Isus, binele făcut omenirii de profeți ca Moise, de un Einstein, Freud sau Kafka, tratarea și salvarea, de către medici israelieni, a capului militar, lovit de o tumoare, al teroriștilor violatori și ucigași în masă care au invadat chibuțurile israeliene – antisemitul rătăcitor e *știutor*. Zâmbește condescendent și ripostează prompt, cu obișnuita lui ranchiună și astuție. Răspunde de sus, nimicitor, anihilând rapid orice obiecție. Scoate din bagajul cu propaganda nazistă și-i agită interlocutorului sub nas un Isus *arian*. Apoi face reclamă *purității* și *generozității* elanului său distructiv și ale energiei *altruistei* lui revoluții nihiliste, al cărei scop ar fi să smulgă din rădăcină răul evreiesc, zdrobind odată pentru totdeauna *inumană* lume iudeo-creștină, *bazată* pe Satana. În răstimpuri, când radicalitatea demersului său nu mai suscită ca acum simpatiile râvnite, pretinde, cu patos, că el e orice, numai antisemit n-ar fi, că *susține civilizația* și că n-ar vrea *decât* s-o curețe de *impuritatea* ei numită, eufemistic, *materialistă, capitalistă, comunistă, globalistă*. Pe nume îi spune doar când este pe cai mari. Ca după masacrul antisemit, genocidar, al Hamas de la 7 octombrie 2023. Când, acoperit de greutatea rectorilor de la Harvard și MIT, incapabili să afirme clar că o chemare la genocid ar încălca normele de

conduită ale universităților lor, a început să simtă că se poate manifesta deschis. Pentru că e susținut, de la Biederman în sus, de toată *lumea bună*.

Bagajul de mână al căpcăunului

Ce mai are antisemitul rătăcitor în valiză în afară de litote și antifraze pentru epocile negre în care e obligat să se ascundă? Ură. Multă. Muncitoare. Silitoare. Plină de ardoare. Măruntă și meschină, când e mică. Dar când crește și se coace la căldura inimii de bonom a lui Biedermann, rector la Harvard, ea știe să devină mare și tare, pasionată și înflăcărată.

Ura pe evrei ca *evrei*, pe care o transportă antisemitul rătăcitor a reexplodat global cu o uluitoare forță, demonstrându-și nealterata vigoare din epoci antice și naziste, după masacrul din octombrie 2023, de parcă violatorii și ucigașii de bebeluși, de bătrâni, de fete, femei și infirmi ar fi fost reîncarnarea biblicului Amalec: „Adu-ți aminte ce ți -a făcut Amalec pe drum, la ieșirea voastră din Egipt: / Cum te-a întâlnit pe drum, și, fără nici o teamă de Dumnezeu, s-a aruncat asupra ta pe dinapoi, asupra tuturor celor ce se târau la coadă, când erai obosit și sleit de puteri. / Când îți va da Domnul, Dumnezeul tău, odihnă, după ce te va izbăvi de toți vrăjmașii care te înconjoară, în țara pe care Domnul, Dumnezeul tău, ți-o dă ca moștenire și spre stăpânire, să ștergi pomenirea lui Amalec de sub ceruri: să nu uiți lucrul acesta” (Dt 25, 17-19)

E ceva nou, sub soare?

Ce scrie, așadar, pe cartea de vizită a virusatului animal biped, de obicei abundent parfumat, ca să nu se simtă că pute pestilențial, de milenii, a omucidere și crimă în masă? Cum se numește snobul locvace și subtil, jegul cu patos, mitocanul cu pretenții de filosof fără dubii și cu aere de *Mesia*? Cum îi zice mârlanului omniscient, cu unghiile adesea piliate, dar cu apucături de violator și ucigaș în serie, declanșând din timp în timp mari pasiuni, mișcări de masă și revoluții globale, promovate tot de el, înainte de a îmbrăca uniforma de polițist politic al regimurilor totalitare și genocidare, precum cel nazist, gogo-cuzist, bolșevic sau islamist?

Doar o etiologie a urii anti-iudaice dincolo de unde a rămas la Sartre în ale sale *Réflexions sur la question juive* și o abordare liberă, lucidă, informată a ceea ce pare a fi un fenomen nou, dar nu este cu adevărat, ne poate ajuta cu adevărat în tentativa decorticării tainei purtând prin timpuri, în creiere, la plimbare și în piața mare, fenomenul tulburător al antisemitului rătăcitor. Potrivit lui Sartre, antisemitismul ar fi o simplificată concepție despre lume și viață și o ură (pe *evreu* și *evrei*) având, între altele, o funcție socială și națională. Antisemitul, credea el în 1944, când și-a scris eseu publicat în *Temps Moderns*, „e un om care se teme. Nu de evrei, bineînțeles, ci de libertate, de propriile sale instincte, de răspunderile lui, de singurătate, de schimbare, de societate și de lume.

De orice, numai de evrei nu. E un laș care nu-și recunoaște lașitatea. Un asasin, care-și refulează și cenzurează pofta de a ucide, fără s-o poată înfrâna și care, totuși nu poate omorî decât în efigie ori îndărătul anonimității unei mulțimi; e un nemulțumit, care nu îndrăznește să se răzvrătească de frica urmărilor rebeliunii lui”.

Antisemitul sartreian e doar o ipostază burgheză, aproape benignă, a celui rătăcitor. Care e paradoxal și un maestru al mimei, stăpânește țări și continente, năzuiește să domine globul (după ce-l va fi *salvat*, curățindu-l de evrei, fără să-i placă, totuși, în genere, să se declare antisemit și cu atât mai puțin să fie calificat astfel de alții). E paradoxal și fiindcă nu-și schimbă niciodată orientarea și intenția, dar o îmbracă stăruitor în noi veșminte, pe care le adaptează, veșnic abil, celor mai efemere gusturi și celor mai trecătoare mode. N-are, sub naștiți, de pildă, probleme să se dea *științific* și biologic-rasist. Să fie *Iuda* la Nae Ionescu în Prefața la *De 2000 de ani*. Nici sub comuniști să fie cea mai *perversă expresie a capitalistului sălbatic*, cum i-a denumit pe evrei un ideolog stalinist. Ori, sub islamiști, să fie pericolul maxim *pentru toți musulmanii*, cum a declarat, la începutul lui 2024, șeful Gărzilor Revoluționare Iraniene.

Cum să definim hulpava bestie. Și ce vrea ea

Nu se cunoaște încă o definiție unanim acceptată a acestei uri. Pare clar că este uneori larvară, aparent pasiv-benignă, când mănâncă doar retoric părțile dorsale ale evreilor concreți din orizontul imediat, înainte de a atinge alteori, în stadiu activ, diverse trepte de virulență și de abstracțiune. Pentru ca în final să ajungă psihoză și asasină în masă.

Nici originea ei nu le pare prea multor analiști clară. Potrivit maestrului *Teoriei critice*, Adorno, părintele doctrinarilor progresiști, antisemiți, din America începutului de veac XXI, antisemitismul este *zvonul despre evrei*. Se știe și s-a spus, pe drept, în siajul lui Adorno și al eseului despre antisemitism al lui Sartre, că reprezintă o ură pe evrei ca *evrei*, cu ghilimele obligatorii, fiindcă obiectul urii nu e neapărat și din principiu evreul real, ci dimpotrivă, unul prezumat, o proiecție, o caricatură de evreu, o generalizare abuzivă a unor presupuși evrei.

Dar Sartre greșește, deși are aparent dreptate din unghiul evreilor îmboldiți de dorința asimilării. Incapabil să vadă frumusețea intrinsecă identității evreiești, Sartre și-a imaginat evreul ca pe un produs al antisemitismului, ca pe un om care ar înceta să fie ce este, dacă nu s-ar manifesta ura împotriva lui. Fiindcă doar ura antisemită l-ar obliga pe evreu să-și asume identitatea. În epoca în care o rumea și Sartre, ideea i-a trecut prin cap și lui Mihail

Sebastian, pe când scria *De 2000 de ani*. Realitatea e alta. Realitatea e că antisemitul nu face; mai degrabă desface. El nu-i creează pe evrei, ci îi distruge. Dacă poate. Dacă i se dă dreptul.

Există un antisemitism nou, cum afirma în februarie 2024 coperta revistei *Time*?

Da și nu. Da, cantitativ. Nu însă și calitativ, de vreme ce antisemitismul e singura vechitură pe care patina timpului n-o înobilează. Resentimentul antisemit rămâne unul peren respingător, prin oricâte cure de înfrumusețare l-ar trece, harnici, antisemiții. Slut rămâne, cu oricâte ape l-ar clăti și unii evrei, încercând să fie altceva decât erau când s-au născut. Hidos e, de indiferent câte tăceri ar beneficia, din partea neevreilor intimidați de gloată, care se tem să-l atace frontal.

Relativ inedit e că hâdul devorator de oameni se afișează deschis și în centrul societăților occidentale. Unde se străduiește obsesiv să ignore diverse. De pildă, antisemitismul propriu religiei islamice. Și să treacă sub tăcere dezumanizarea victimelor evreiești în atentatele, încurajate de antisemitismul elitelor occidentale, comise euforic de teroriști islamiști, care și-au săvârșit veseli și pe față faptele de o cruzime umbrindu-le până și pe cele naziste. În trecut, căpcăunul era ținut închis, cu jenă, în odaia servitorilor, fiind mazilit de protipendada apărând aderența *lumii bune*, antisemite, la valori demo-

cratice și constituționale. Nu apărea mai mult sau mai puțin fățiș decât în publicațiile extremiste al lacheilor. Inedit, de asemenea, e că, în același timp, se ascund evreii atacați, iar elita care, dacă și-ar lua în serios civilizația, ar sări să se solidarizeze cu ei, tace asurzitor, deși știe că în țări din Vest ca SUA, Marea Britanie, Franța și Germania numărul incidentelor antisemite s-a triplat sau a sporit mai mult în răstimp de un an, crescând exponențial și înainte și după masacrul terorist. Creșterea a început însă demult, recentă fiind doar accelerarea ei globală. Încât noutatea fenomenului e izbitoare doar pentru omul neinformați istoric, cum îl preferă antisemitul rătăcitor pe adeptul său din mișcarea de masă.

Dacă ar fi citit presa apuseană, ar fi descoperit cuplul Biedermann – incendiatorul antisemit în puzderie de editoriale, din anii '70 încoace. Și mai ales din 1982, după incursiunea antiteroristă, israeliană, din Liban. Când, după cum amintește Wistrich, un *antifascist* și *antirasist* declarat, ca Roald Dahl, atribuia prezumtiva *vină* a incursiunii (provocate de terorismul transfrontalier al trupei lui Yasser Arafat) întregului popor evreu și-i echivala pe Hitler și Goebbels (lăudați pentru antisemitismul lor) cu Menahem Begin și Ariel Sharon. În *Le Monde* s-a lansat atunci o campanie de vituperat *ad nauseam* contra unui presupus *fascism* israelian. Iar extremistul catolic, convertit la stalinism, iar apoi la islam, Roger Garaudy (a cărui infectă carte, *Miturile fondatoare ale*

politicii israeliene, avea să fie salutată și apărată de securiști, de extremiști de dreapta, dar și de Nicolae Manolescu și C. T. Popescu) afirma o imaginară *egalitate esențială între nazism și sionism* și ataca *rasismul și mitul poporului ales*.

În mitologia și imaginarul antisemitului, aceste concepte ale urii lui joacă un rol cheie. Antisemitul nu prea știe, adesea de ce. Și n-a aflat, dar nici nu vrea să știe că, din unghi evreiesc, elecțiunea nu implică privilegii ci servituți. Dacă ar avea habar de teologie și filosofie, antisemitul contemporan (de stânga, de dreapta, islamist și toate la un loc) ar intuit ce e la îndemâna intelectualilor din cercul antisemitului rătăcitor. Și-anume, că viața interioară a urii lor e determinată de lanțul tradiției generate de refuzul monoteismului etic care constituie esența iudaismului. Și că e tristul și nedemnul moștenitor între altele al unei teologii negative care a mutilat creștinismul prin gnoze și a marcat și smintit gândirea multora în siajul istoriei ideilor și misticii de la Platon la Filon și de la Plotin la Meister Eckhart, ca și dincolo de el.

Dacă ar fi citit destul și n-ar fi doar creația *Tik Tok* și a altor rețele de socializare, care pompează în el ură, ranchiună și resentiment cu o energie fără egal de la agitpropul nazist și sovietic încoace, antisemitul ar ști că e victima unei lecturi răsturnate a *Genezei* și a altor scrieri biblice; că e produsul nefericit și perdant al unei lecturi tipice doctri- nelor dualiste, polemicii idolatre cu

monoteismul și al teoriei *plonjonului cosmogonic*, cum i-a zis Ioan Petru Culianu³.

Dar antisemitul activ n-are, de obicei, timp de citit. E prea ocupat să-i găsească Israelului nod în papură. E prea solicitat să picteze zvastici pe sinagogi. Să amenințe oameni care mai au îndoieli, ori tupeul de a găsi argumente, să-i contrazică aberațiile. Nu în ultimul rând, iudeofobul muncеște silitor să găsească antisemiți, la origine evrei, ca activiștii comuniști, care să se urască pe sine și pe ai lor într-atât încât să fie gata să compară ca martori ai acuzării, ca procurori convertiți și ca judecători cumpărați, spre a-i condamna, la tribunalele inchiziției antisemite, pe foștii lor coreligionari. În fine, se îndeletnicește neobosit să-i aburească pe neevreii neantisemiți să creadă că ura antisemită nu i-ar privi și afecta, dacă dau semne să nu fie de acord cu ea.

Cine l-a botezat pe antisemit?

Ce desemnează cuvântul preluat de la evreul Moritz Steinschneider, în a doua jumătate a secolului XIX, de un jurnalist neamț ca anarhistul Wilhelm Marr⁴? Marr și-a fondat *Liga Antisemită* ca să-i confere vrăjmășiei sale, una combinată cu admirație, ca a multor altor germani și europeni, un aer *științific*, rasist și iluminist (filiera prin care s-a făcut legătura între ura postmedievală, creștină, pe evrei și cea modernă, socialistă, comunistă și nazistă). I s-a părut că *antisemitismul* e un termen care sună mai „civilizat” și, deci, mai acceptabil protipendadei

europene, decât prea cruda și necreștineasca *ură împotriva evreilor*.

Înțelesul curent al noțiunii (deloc ușor de stabilit într-o lume în care a ajuns să fie de bonton să se afirme, în „newspeak”, opusul realității) e simultan mai simplu și mai complicat decât se crede îndeobște. Mai simplu, pentru că nu e nimic dificil în a identifica ura pe anumiți indivizi sau pe un grup de persoane pe baza identității lor prezumate, când nu e bine disimulată. Mai complicat, pentru că identitatea evreiască a individului și grupului urât din pricina ei e întotdeauna greu de definit, iar antisemitul este o persoană eminentemente mimetică, descriabilă ca un *evreu* pe dos. Ca un *evreu* răsturnat. Un *evreu* de-a-ndoaselea și negativ, care gândește, simte, crede și se comportă invers decât crede a fi *iudeul* de el prezumat.

Aici încep obsesiile, și psihozele dușmăniei numite „antisemitism”, despre care au scris abundent și util Adorno, Horkheimer, Otto Fenichel, Ernst Simmel și alții⁵. Boala minții și a spiritului în capcanele subconștiente ale căreia cad pradă mulți, spre inevitabilul lor dezastru, nu poate fi explicată sau combătută doar psihiatric, politic ori sociologic. Contracararea ei implică un efort intelectual multidisciplinar, care să includă psihologia, sociologia, antropologia culturală și istoria. În ciuda sensului originar, rasist, al noțiunii, termenul de antisemitism desemnează o vrăjmășie admisă (de la început) ca vizându-i exclusiv spre evrei. El nu e despre *semiți* în genere și nu-i include, prin urmare, pe arabi. Astfel

continuă să fie înțeles azi, aplicându-se și anti-iudaismului modern, dar și iudeofobiei antice și medievale. Și psihoza în masă provocată azi, ca în epoci naziste, de această ură, tot antisemită trebuie numită.

Nu e fatal ca virusul nebuliei antisemite să atace un organism uman. Puii de om nu se nasc cu el în gene, căci nu e o ură înăscută, dar poate contamina oameni și mase indiferent de obârșia lor. Nici evrei scilipitori, ca Otto Weininger⁶, israelitul convertit la creștinism care s-a sinucis înainte de a apuca vârsta maturității, dar nu fără să parvină post-mortem la poziția de *israelit preferat* al lui Hitler, nu sunt la adăpost de riscul infecției.

Contaminarea are loc cultural. În această sferă poate sui treptele intelectuale și escalada, ca în Richard Wagner, sau Celine, scara spirituală cea mai înaltă înainte de a cădea în hău. Sartre se înșală. Antisemitului nu-i ajunge întotdeauna mediocritatea. E uneori generator de opere de artă de valoare, deși filosofia lui e plagiată, deși subscrie unei concepții despre lume și viață de doi lei, preluate dintr-un trecut recent sau îndepărtat. Produce și teologie, mistică și ideologie, toate înșurubate în jurul noțiunii de evreu și a malignizării lui obsesive prin falsificarea și demonizarea identității reale, personale și colective a *evreului*, astfel încât detestatul și, deopotrivă, pervers admiratul să-și piardă umanitatea, individualitatea și elecțiunea.

Scopuri și instrumente

Cine gustă din astfel de produse riscă infecția. Odată molipsit, își va dori mai cu seamă să-și însușească elecțiunea evreilor. Mimeticul antisemit, obsedat s-o preia, ca să devină supraom, își justifică raptul care-l va determina ca bolnav, credincios, ideolog, filosof, revoluționar, terorist și dictator mesianic, operând în imaginația sa transformarea și reechetarea realității evreului. Care se trezește prefăcut din om în *demon*. Schimbat din resortisant israelian, membru al singurului popor autohton al Țării Sfinte, în *bestie colonialistă, rasistă, genocidară*. Dat peste cap ca să devină, din credincios israelit, un *monstru* deicid. Prefăcut din persoană cu bunele și relele ei în *rău colectiv și etern*. Metamorfozat din concretă ființă omenească, *hic et nunc*, în abstracțiunea *evreului rătăcitor*, din sărac, în magnat capitalist, din patron în comunist și invers. Îl interesează contradicțiile din construcția sa? Defel.

Pentru că mecanismul esențial al bolii și principala ei armă, deopotrivă ofensivă și defensivă, sunt travestiul, deghizarea, inversarea de roluri, răsturnarea raportului dintre victimă și făptaș. Apăsând pe trăgaciul ei, antisemitul nu se mulțumește să omoare. Ura lui stinge *lumina* biblică a *națiunilor*, distruge *regatul de preoți și națiunea sfântă* pe care Dumnezeu și-o desemnează ca *giuvaer și proprietatea Sa*. Pentru căpcaun, e *purtătoarea unui* perpetuu *blestem*. Ce-l interesează e să-l dea

peste cap și să-l transfigureze pe evreu. Care devine, astfel, numai bun de a fi devorat într-o orgie de nihilism, canibalism și sexualitate descătușată, pusă în scenă, de preferință într-o revoluție, dacă nu se obține, ca în pogromuri, acceptul țarului.

Ce nu realizează, în principiu, noul *ales*? Că miraculoasa lui prefacere imaginară a *evreului* colectiv va sfârși prin a-l metamorfoza, fatal, chiar pe el însuși. Îl va transforma cu timpul pe antisemit într-un demon, o bestie, un torționar, un asasin, un rău malign, totalitar, personal și colectiv, rățacit și smintitor, un purtător de virus autoimun al viitoare apocalipse.

Păru-se un timp, după Holocaust, că prejudecata antisemită își va sfârși sau măcar domoli existența. Păru-se și sionismului, nu în ultimul rând lui Theodor Herzl⁷ însuși, la finele secolului al XIX-lea, că antidotul antisemitismului ar fi un stat evreu, permițându-le, în fine, copiilor lui Israel, o existență normală într-o țară normală. Ce mare iluzie! Ce cruntă dezamăgire!

Statul Israel n-a adus cu sine sperata normalitate. N-avea cum. N-a fost lăsat. A fost transformat de antisemiți în *evreul națiunilor*, mai ales după 1967, când s-a dovedit nu doar viabil, ci și puternic. Succesul și vigoarea lui s-au dovedit un terifiant și insuportabil afront pentru antisemitismul fundamentalist, creștin și musulman, ca și pentru cel marxist, socialist și progresist, care consideră Israelul a fi o presupusă rămășiță *caducă*, un fenomen chipurile in-

comprehensibil și incompatibil cu istoria, cu progresul și cu propria doctrină.

Pe această bază s-a coagulat, din anii '60 ai veacului trecut, un antisemitism sintetic, reunind ura nazistă, comunistă și islamistă pe evrei într-un tot toxic care a explodat, tipic, nu în urma vreunei crime comise de evrei, ci după masacrul comis în țara lor de către antisemiți genocidari. Așa operează travestiul: ieșirea din umbră și tenebre conspiraționiste ale antisemiților se face de regulă în gloată, în masă, la lumina felei, după ce ai lor au reușit o lovitură spectaculoasă pe cât posibil sângeroasă, în contra *evreului colectiv*. Cu cât e mai sângeroasă lovitura, cu atât mai îndrăzneată ieșirea, cu atât mai debordante și agresive masa și gloata.

Antisemitismul cultural și politic; antisemitismul secundar și deghizat

Nu orice antisemitism e, din capul locului, politic. Sau dement. Pare benign, la un nivel inițial. Dar are potențialul să devină o ideologie de un dogmatism feroce. Nu întâmplător l-au îmbrățișat *in corpore* Führerii seculari și religioși ai regimurilor totalitare ale ultimului veac. E purtător de potențial totalitar, pentru că, respingând temeiul lumii iudeo-creștine și valorile democratice, își arogă practic, pe față sau inconștient, autoritate teologică, de natură să-l legitimeze pe substitutul antisemit al Dumnezeuului *Vechiului Testament*

chiar și dacă dictatorul e, oficial, ateu, iar regimul său, secular. S-a dovedit util tuturor detractorilor *Bibliei*, între care și liderului revoluției și teocrației islamice, ayatolahii Khomeini și succesorul său, Khamenei.

Dacă există uri antisemite în stadiu apolitic, toate sunt, de la origine, culturale. Cu intensități variabile. Pot constitui o vagă, parcă nevirulentă adversitate. Pot lua amploare, ajungând până la necondiționatul *antisemitism eliminatoriu*, cum l-a numit Jonah Goldhagen⁸ pe al naziștilor. Cu îndreptățire poate fi numit astfel și cel propriu teroriștilor islamici. Provocarea nu e, neapărat, să-l recunoști pe genocidar din stadiul său regresat, incipient, ci să descoperi mecanismul care-i conferă facultatea de convinge și popoare civilizate ca nemții să adere, în masă, la anti-iudaismul militant al îngerului exterminator.

Ab initio, se bazează pe un imaginar anti-evreiesc stabil, pe arhetipuri, stereotipii și mecanisme ce nu se prea schimbă. Își reînnoiesc doar suprafața, care se adaptează pe cât de lesne, pe atât de versatil condițiilor și modelor. Intenția lor ultimă e să-i lovească pe evrei cât mai eficient, astfel încât să sufere, să fie siliți să se schimbe, să-și abandoneze identitatea și, pentru că iudaismul e esențialmente o religie, nu doar o etnie, să-L părăsească pe Dumnezeu, să se disocieze de locurile Sale sfinte, de învățătura și comandamentele Lui. Pe scurt, lovitura ar urma să fie mortală. Dacă nu se poate aplica direct, se mizează pe omorul cu încetinitorul,

prin antisemitism secundar, în așteptarea talazului antisemit primar, prin negarea parțială (relativizatoare) sau totală a Holocaustului și, nu în ultimul rând, prin distrugerea în efigie a statului evreiesc creat după Shoa, înainte să fie demarată, ca în octombrie 2023, cea reală.

Trăinicia unei iluzii. Și a unei escrocherii

Una din cele mai persistente și tenace iluzii și falsificări antievreiești vehiculate de antisemitul rătăcitor e ideea că evreii ar fi ei înșiși de vină pentru antisemitism și sugestia că ar fi de-ajuns să se dezbare de atributele, credințele și semnele distinctive evreiești pentru a nu mai fi urâți. Nu puțini evrei, antisemiți sau nu, au împărtășit-o. Autoamăgirea s-a spulberat în siajul convertirilor în masă din Spania medievală, când, după un scurt interval, inchiziția avea să înceapă să ceară noilor creștini probe de *limpieza de sangre*.

Emanciparea inaugurată de Bonaparte, abundența și confortul modernității, precum și libertățile burgheze au resuscitat speranțele multora că asimilarea ar putea fi o soluție. Elitele evreiești s-au asimilat așadar vertiginos în Germania, Austria, Ungaria și România. Dar și aceste iluzii aveau să se destrame dureros sub Hitler și aliații lui. Modernizarea, tăierea perciunilor, abandonarea sinagogii și a rugăciunii n-au ajutat: prea adesea au intensificat, dimpotrivă, suspiciunile, oferind pseudojustificări teoriilor conspirației.

Principala teorie a conspirației antisemite, cea care, inventată de Ohrana țaristă, pretinde să „informeze” despre oculta „conducere a lumii” de către evrei, și face și în zilele noastre o fulminantă carieră, în special în Europa și în lumea arabă și islamică, a prefătat ideile expuse de Hitler în *Mein Kampf*. (Idei, pe care liderul nazist le-a selectat din scrierile imunde ale unor Houston Stewart Chamberlain, Dietrich Eckart, Theodor Fritsch, Alfred Rosenberg și alții). De atunci încoace, s-a susținut pe față, ori abia voalat, eliminarea evreilor și, în ultimă analiză proiectul lichidării lor fizice, conținut în decizia *soluției finale* și a declanșat, încă înaintea adoptării ei formale, la Conferința de la Wannsee, Holocaustul. În ebraică, *Shoa*.

În mod semnificativ, altfel decât s-a afirmat multă vreme, deciziile capilor naști care, în final de război, au acordat absolută întâietate deportării și exterminării evreilor, oferindu-le resurse (ca trenurile spre Auschwitz), sustrase unei mașinării de război având nevoie ca de aer de ele, evidențiază prioritatea proiectului genocidar antisemit al hitlerismului. În fața tuturor celorlalte obiective politice, militare și economice naziste, țelul antisemit și-a manifestat clar, în iarna și primăvara anilor 1944-45, supremația.

Antisemitismul modern s-a vădit, după Holocaust, a fi, pe de o parte, eminentemente negaționist, căci rușinea exterminărilor în masă efectuate în numele superiorității rasiale și urii pe evrei n-a dat pace și a distrus vremelnice propensiunea elitelor spre

un antisemitism asumat. Cel postmodern, mai mereu îngrijorat de prezumtiva *tulburare*, de către evrei, a *normalității*, e de stânga și s-a deghizat, pe de altă parte, după 1967, stăruitor, în antisionism.

Cum cresc acțiunile la bursele antisioniste. Și ce le deranjează de fapt la evrei

Anticapitalistul Slavoj Žižek a pretins, după 7 octombrie 2023, în *Freitag*, publicația unui editor de oarecare notorietate (care a reușit cândva să capete, alături de Frăția Musulmană, un loc de *cinste* pe lista principalilor 10 antisemiți din lume a Centrului Wiesenthal) că Israelul n-ar fi ce pare. *Israelul, perceput de intelectualii occidentali ca întrupare a valorilor iluministe într-o parte reacționară a lumii*, n-ar mai reprezenta lumea occidentală. Iar elita culturală apuseană s-ar înșela în privința statului evreu, pentru că ar *ignora faptul că ceea ce fac israelienii cu palestinienii este forța distructivă a progresului*.

Nimic nu poate fi mai anapoda în raport cu adevărul. În realitate, lucrurile stau invers, iar filosoful antioccidental, sloven, proiectează și transferă, falsificând ceea ce descrie, pentru a putea urî și distruge retoric în voie. În acest scop, denaturează realitatea brutal. Fiindcă semnificativ nu este ceea ce le *fac israelienii* atacați agresorilor *palestinieni*. Ci, invers, ceea ce teroriștii islamiști palestinieni și ideologia lor antisemită le-au făcut și le fac propriilor lor

compatrioți și coreligionari, de care abuzează ca scuturi vii și ca pretext de masacru, pe care-i manipulează, împingându-i spre vărsarea de sânge, spre violarea și exterminarea *Celuialt*, în sensul atribuit alterității de Levinas¹⁰. Sens întărit de filosofia dialogului, la Buber¹¹ și de teologia pozitivă a lui Rosenzweig¹². Ori de conceptul răspunderii, la Hans Jonas.

Faptul că evrei religioși ca Levinas, Rosenzweig, Buber și alții au susținut cu maximă vigoare etică primatul sau valoarea *Celuialt*, ale întâlnirii vii cu el, ale respectului față de el și ale dialogului cu el, nu e întâmplătoare. Monoteismul etic al iudaismului pledează puternic pentru valorizarea vieții și a fraternității, în conformitate cu *iubește-ți aproapele ca pe tine însuși*, preceptul biblic veterotestamentar din cea de-a treia Carte a lui Moise. Cum nu e întâmplător că începutul eticii (în iudaism: Dumnezeu) este interpretat de Levinas ca posibilitatea morții celuialt și a culpei mele, eventuale, pentru ea. Paul Ricœur a criticat pe drept, totuși, conceptul „responsabilității infinite”, avansat de Levinas. Unde e infinitul în materie de răspundere e și zero răspundere. Iar radicalizarea ideilor lui Levinas de către epigonii săi deconstructiviști și post-moderni n-avea să convină deloc luptei împotriva antisemitismului.

Dar realitatea contează prea puțin pentru antisemitul angoasat și nevrotic, pentru cel religios și filosofic de tip Žižek, o specie care i s-a părut lui Horkheimer în anii '40 ai veacului trecut extinctă și, cu atât mai puțin,

pentru antisemitul paranoic, ori frustrat și pentru Führerul mișcării de masă anti-evreiești. În ce-l privește, politicianul care instrumentalizează antisemitismul în scopul obținerii sau asigurării puterii e de interes doar realitatea interioară a opțiunii și stării de spirit a cetățenilor de manipulat.

Neajunsuri majore în cercetarea fenomenului

Studiului modern al antisemitismului pare să nu fi înțeles extinderea globală și natura reală a urii anti-evreiești, tot mereu confundate cu rasismul și xenofobia, nici persistența cu care a penetrat societățile și a smintit elitele ori vehemența cu care tinde să arunce periodic lumea în aer. Păcatul său cel mai pernicios pare a ține de frecvența ignorare sau estompare a importanței surselor religioase și culturale, nu în ultimul rând creștine și musulmane ale antisemitismului și impactul lor psihologic, sociologic și politic. Aceste surse religioase i-au conferit antisemitismului, prin perpetuarea unui imaginar, unui arsenal argumentativ, unor mentalități colective și cutumelor iudeofobe, trăinicie, rezistență și duranță de-a lungul mileniilor.

Obsedați de actualitatea imediată și de impactul conflictului din Orientul Apropiat, liderii occidentali au contemplat litigiul arabo-israelian, cu o constanță demnă de o cauză mai bună, prin lentile eminentelor politice și teritoriale. Din lenea de a gândi, din rațiuni de expeditivitate politică și electorală, de ideologie și, nu în ulți-

mul rând, din antisemitism propriu sau prezumat (și real) al alegătorilor, prea mulți au ales să-i ignore stăruitor, în ciuda avertismentelor maiștiutorilor, componenta religioasă și cea nihilistă, genocidar anti-evreiască. Nu puțini observatori s-au trezit șocați de un sondaj efectuat în Franța anulului 2024 și publicat de *Le Journal du Dimanche*, gășind că 45% din musulmanii francezi reclamă distrugerea totală a Israelului.

Păcatul explorărilor moderne ale antisemitismului ține, de asemenea, de ignorarea naturii mimetice, revoluționare și pseudo-mesianice a urii pe evrei, natură care dăruiește carcasi virusului psihologic autoimun capacitatea de a se atașa lesne de suprafața celulelor oricărei societăți și nu doar celor de sorginte monoteistă. Și îi conferă și însușirea de a fi greu de tratat. A atras atenția recent, asupra aspectului religios, creștin, al chestiunii, Karma Ben Johanan¹³ în *Christian Ambivalence and the Current Antisemitism Debate*. Productive pot fi, în context, atât confruntarea cu opera semnată, în descendența lui Nietzsche și Max Weber, de Jacob Taubes, pe marginea epistolelor lui Pavel și al ideii de Israel (antic și iudeo-creștin) ca loc al revoluției, ca debut axiologic, istoric și eshatologic occidental, cât și, mai ales, amendarea ei.

Israelul și aspectul religios al criticilor la adresa statului evreu

Interpretarea unor ieșiri antisioniste vădit aberante ca ale lui Žižek

nu vor fi niciodată pe deplin înțelese în absența analizei acestor aspecte fundamentale ale chestiunii. La antipodul afirmațiilor filosofului sloven, realitatea ușor discernabilă e că Israelul începe să fie una din puținele țări occidentale care, ca democrație liberală, își mai ia în serios și rădăcinile religioase, și valorile liberale și libertare, iluministe și anti-reacționare. Iată un motiv serios, alături de impresia de fragilitate a unei țări extrem de mici în raport cu importanța adesea exagerată și disproporționată care, din antisemitism, i se atribuie, pentru ca Israelul să fie atacat de ideologi totalitari, ca și de trupe de interpuși ai alianței antioccidentale formate de Rusia, China și Iran. Grotesc și tragic, în același timp, este că nu doar spectacolul slăbiciunii evreului, sau al evreului națiunilor îi deranjează grav pe antisemiți. Și mai rău îi incită reprezentarea forței evreiești. Dar oare ce nu-i enervează colosal pe antisemiți?

Plasarea Israelului în linia întâi a asaltului antisemit nu e doar o chestiune de conveniență post-nazistă. Sau doar urmarea ranchiunei iscate de succesul inexplicabil al unui proiect de refacere statală evreiască fără precedent în istorie. Antisionismul aferent prezintă numeroase avantaje ideologice, istorice, politice și pseudo-morale de moment, între care cel de a escamota antisemitismul, mai ales în epoca post-nazistă, în care mai era sau părea vulnerabil.

Pe de altă parte, nu e deloc întâmplător că argumentele antisemite

ale lui Žižek sunt și de ordin religios. Pentru că în sfera identităților și a motivelor de război nu există capitol mai sensibil. Publicistul sloven acuză Israelul a fi devenit o *teocrație*, deranjat fiind, probabil, fără s-o mărturisască, de faptul că statul evreu le dă evreilor (ca și multor altor credințe și confesiuni indiferente antisemiților) posibilitatea de a-și exercita religia neîngrădit. Inutil de subliniat că și argumentul *teocratic* al lui Žižek, menit să convingă intelectuali neantisemiți din occidentul secularizat să deteste Israelul, e fals. Dacă ar fi adevărat, ar sugera că o teocrație, dacă e edificată de evrei, poate fi, altfel decât în Iran, perfect compatibilă cu democrația liberală. Care este realitatea evidentă a statului evreu modern. Ar reieși că o astfel de teocrație n-ar avea nevoie de dogme, constrângeri și aparatul represiv al Gărzilor Revoluționare iraniene pentru a se construi și perpetua fără bici, gratii și execuții pentru nepurtat de batic, de vreme ce realitatea cotidiană a statului evreu îi include fără vreo coerciție sau silnicie pe evreii cei mai vizibil și neînduplecat pioși, alături de cei mai radicali postmoderni și ateii.

În acest punct, obiecția lui Žižek, care completează caracteristica idiosincrazie antievreiască a stângii globaliste ce detestă Israelul ca stat național, consună fatal cu trimerile directe sau aluzive la presupuse, antipatice și antimoderne apucături *vetero-testamentare* ale israelienilor. Cele din urmă au marcat tone de critici formulate, decenii la rând, de co-

mentatori ai presei occidentale la adresa statului evreu și a comportamentului militarilor săi. Critici care ar fi putut fi justificate, dacă n-ar fi căzut, invariabil, în antisemitism și inavuuabil resentiment religios.

Reșuta recurentă în trimeri la religie, la Scripturi, la *ochi pentru ochi*, la prezumtiva propensiune spre *răz-bunare* și la presupusa *cruzime* a Divinității *Vechiului Testament*, cum e numită, adesea disprețuitor, Biblia Ebraică, e semnificativă. E mai mult decât o cale de evidențiere negativă a unei presupuse *ferocități* și *neomenii* a militarilor israelieni, a statului evreu, ca *evreu al națiunilor*, în genere. Ea indică o predispoziție, un temei și o teleologie. Ne apropiem, aici, de rădăcina și de cheia antisemitismului, inclusiv a celui *sintetic*, după cum l-am numit în anii '90, spre a descrie joncțiunea diverselor forme de ură antievreiască ale naziștilor, comuniștilor, creștinilor fundamentalști și islamiștilor. Care, interșanjabile fiind, s-au dezvoltat ca un soi de *lingua franca* postmodernă și ca o metafizică antisemită, dincolo de dreapta sau de stânga, dar nu și dincolo de spiritul mesianic, religios, utopic, revoluționar.

Deraieri progresiste

Dacă în acest context religia deține un rol atât de important, cum pot ajunge materialistii, progresiștii ateii, care se disociază de orice metafizică, ba și de paginile virulent antisemite ale lui Marx, să se prăbușească în ceea ce s-ar putea numi religia (anti-

sionistă) a antisemitismului? Cum de izbutesc atât de mulți progresiști atei să fie antisemiți din cea mai turbată specie? Și să întoarcă pe dos adevărul, pretinzând, cu patimă, dar fără probe, aberații ușor de refutat? Aberații, potrivit cărora, de pildă, antisionismul n-ar fi antisemitism (deși le refuză numai evreilor dreptul la propria țară), iar statul evreu ar fi, chipurile, *colonialist* și *rasist*? Din ignoranță? Din presiune de grup? Din proiecție, ca mecanism de apărare și transfer al sentimentului culpei proprii, naționale și politice? De pildă în legătură cu istoria antisemită și cu participarea la crime antievreiești ale propriului neam, familii, grup religios sau național? Din mecanică aplicare a doctrinelor marxiste și postmoderne gășind, în virtutea politicilor identitare, un cât mai convenabil și popular țap ispășitor evreiesc, necesar narativului autovictimizării, cu potențialul punerii pe butuci a capitalismului și a societății burgheze?

Toate acestea la un loc. La care se adaugă lucrarea interioară a unei vaste rețele de referințe culturale antisemite, profund inculcate imaginarului colectiv, creștin, post-creștin, musulman și postmodern. Într-o presă al cărei relativism a potențat slăbiciunea elitei față de marxism, agravând rezultatul toxic al deceniilor de propagande totalitare, abandonarea adevărului și selectivitatea în dozarea lui politic corectă s-au dovedit, în conjuncție cu agitpropul și dezinformarea din rețelele de socializare, absolut devastatoare. Și mai e un dat antropologic: nevoia omului de progres. Ea îl

predispune nu doar spre revoluții, adesea nihiliste, ci și spre disprețul față de forme de religiozitate, precum cea evreiască, desconsiderată deopotrivă de creștini și de agnosticii postmoderni ca formă *primitivă, caducă* și *vetustă* de religiozitate pasămite *depășită*, de *combătut*, chipurile, întru prevenirea reșutei în ea.

Înainte de a examina ceea ce se manifestă nu doar ca o boală, ca un resentiment extins și ca *Weltanschauung*, ci și ca un instrument politic redutabil, afectând mai nou, profund, zone ale Vestului care, ca Statele Unite, au părut, sub Hitler, dacă nu imune la anti-iudaism, măcar greu contaminabile, altfel decât marginal, să consemnăm *magia* operată de antisemitul rătăcitor. Sub bagheta lui fermecată, credința în mitul conspirației mondiale, evreiești, dizolvă toate contradicțiile, capitalismul și comunismul, nu mai puțin decât creștinismul și liberalismul se reduc la simple măști istorice diverse pentru acea putere secretă, care încearcă să-i... «deznaționalizeze» și să-i distrugă pe neevrei”, după cum scria Robert Wistrich¹⁴ în *Delirul antisemit*, apărut în original în 1985, la editura londoneză Weidenfeld & Nicholson, sub titlul *Hitler's Apocalypse: Jews and the Nazi Legacy*, o profundă și informată carte despre antisemitism, resursele și impactul lui politic, scrisă în ultima jumătate de veac.

Antisemitismul ca instrument politic cu și fără mască

Cum să dispară antisemitismul, cât timp rămâne atrăgător, de vreme ce persecută un popor care, deși aparent *depășit* de istorie, pare a-i fi depășit pe alții învățând să trăiască simultan și istoric, dar și în orizontul viitorului? Cum să nu-i fascineze pe mulți ura antisemită, de vreme ce țintește într-un neam solid ancorat în trecut, în începutul istoriei și în prezentul ei, care nu înțelege să piardă din vedere nici mai târziul mesianic, eshatologic? Cum să se renunțe la o unealtă miraculoasă, cât timp din antichitatea Alexandriei iudeo-elene-egiptene a anului 38 și până azi se arată, trecând prin cruciade, inchiziție, nazism și stalinism ori islamism, extrem de utilă religios, politic și administrativ? Cât timp slujește admirabil ca pârghie de putere și creator de mase și gloate, sau ca substitut ideologic, ca pseudo-revelație, argument revoluționar, ca debușeu de frustrări și externalizator de complexe de vinovăție?

Unii salvaționiști și întemeietori de credințe, ca Mahomed și Luther, l-au îmbrățișat la un moment dat din dezabuzare, dezamăgiți fiind de evreii pe care speraseră să-i atragă în masă, dar au refuzat să le îmbrățișeze revelațiile, revoluția, reforma. Pentru varii sisteme, de la imperiul rus al pogromurilor țariste la regimul hitle-rist și de la marii inchizitori la teocrația iraniană, ideologia urii pe evrei s-a dovedit iramplasabilă. În epoca modernă e, deopotrivă, un redutabil in-

strument represiv intern și unul diplomatic greu de substituit. Sub Hitler și Stalin a fost instrumentul global principal de forjare de alianțe cu europenii și cu lumea arabă. Stalin, ai cărui propagandiști au pus bazele antisemitismului modern de stânga, s-a folosit din 1949 de ura pe *evrei* ca liant al politicii sale interne și externe, în Asia și Africa. Ca utensilă de politică externă le-a părut naziștilor infailibilă și nu s-a discreditat decât foarte vremelnic, prin pierderea de către nemți a celui de-al Doilea Război Mondial. Dar s-a văzut rapid și cu folos resuscitată, în anii '50 și '60, în lumea arabă și America Latină, mai întâi cu masca antisionistă, de Moscova și de naziștii emigrați, ca și de adepți ai lui Hitler, ca muftiul Ierusalimului, Hadj Amin al-Husseini, apoi de KGB, STASI și Securitate, care au perpetuat, rafinat și răspândit antisemitismul bolșevic, stalinist, sovietic și național-comunist.

E remarcabil și semnificativ că n-a existat regim totalitar în emisfera occidentală, care să nu se lase tentat de antisemitism și de recursul la ura antievreiască ca instrument cheie sau ca auxiliar ideologic, terorist și propagandistic. Valiza antisemitului ră-tăcitor a satisfăcut pe deplin nevoia ideologiilor totalitare de străin intern și dușman *extern* permanent, care să coaguleze și să aprindă furia populară și simpatia pentru potențați, scutindu-i, prin reciclarea urii pe evrei, de căutarea laborioasă și de construcția penibilă a unui inamic public nou. Precum ucrainenii pentru ruși. Dată fiindu-i stabilitatea internă și capaci-

tatea mimetică extraordinară, cuplată cu facultatea de a-și schimba și adapta înfățișarea, spre a perpetua astfel, peste timpuri, conținutul său de ură, și constanțele clișeele și prejudecăților antievreiești, pe care le transportă, antisemitismul din rucsacul rătăcitorului căpcăun mai are o calitate ieșită din comun: îi ajută pe antisemiți să se ridice și să se mențină multă vreme, prin mijloace adesea secrete, la putere, ca și cum ar fi imaginara *ocultă* evreiască pe care nu încetează s-o înfiereze.

Antisemitismul stângii post-moderne

Acestea fiind zise, rămân deschise întrebări tulburătoare, asociate, între altele, succesului postmodern fără precedent al antisemitismului și joncțiunii, într-o lume postnazistă, a fascismului fundamentalist islamist cu progresismul maoist, trotschist și post-marxist al stângii apusene. De unde provine perplexitatea unei părți a elitei culturale și politic neantisemite, iscate de explozia de ură antievreiască viscerală manifestată în spații și la intensități fără precedent în reacție la terorismul genocidar al Hamas? Dar tendința indiscutabil ucigașă, eliminativă, a antisemitismului extremei stângi apusene, de vreme ce s-a aliat cu terorismul islamic în ciuda voinței declarate a liderilor celui din urmă de a-i extermina pe evrei, nu doar pe *israelieni*?

O explicație rezidă în caracterul identitar, nazist și rasist al noului extremism de stânga apusean. Și aici s-

a operat un transfer tipic cameleonismului antisemit. S-au reeditat, escamotat și impus, în numele drepturilor omului și al emancipării *victimelor*, politici identitare, transpuse, anterior, de hitlerism și stalinism în numele revanșei altor *victime*. Alții, bărbații și creștinii au ocupat, ca obicei ale urii progresiste, poziția alocată anterior negrilor, păgânilor și minorităților sexuale, dar evreii și-au păstrat, vai!, locul. Substituirea țințelor urii selectate de noua elită pentru eliminare pare, desigur, la fel de arbitrară ca programul exterminator nazist. Nici o țință n-a fost aleasă arbitrar. Stânga a încercat să se delimiteze, prin opțiunea ei, de rasism, nazism și extrema dreaptă. Iar Hitler a luat o decizie revoluționară, metafizică și istorică, nu doar biologică. Amintea de soarta rezervată de o manieră fără precedent evreilor Vladimir Jankélévitch, care o descria în 1943, în timp ce cuptoarele de la Auschwitz și mașinăria de exterminat nazistă funcționau la turații maxime: „pentru prima oară oamenii erau prizonieri nu pentru ce făceau, ci pentru că erau; plăteau pentru ființa lor nu pentru ce aveau, pentru fapt sau convingeri politice, pentru un credo, ci pentru fatalitatea nașterii lor”.

Antecedente ale revărsării de ură anti-israeliană

Trecând în revistă evenimente și fenomene parcă fără egal, care au marcat primele luni de după un mega-atentat de dimensiuni de multe ori mai mari, proporțional, decât cel din

SUA, de la 11 septembrie 2001, avem a include în analiză impactul globalizării informaționale și al potențării emoționale operate de mecanismele și algoritmiile rețelelor sociale. Dar ele nu explică fenomenul fără rest. Care nu e, în esență, nici mediatic nou, în ciuda proporțiilor sale. Reacțiile antisemite iscate în presă de războiul libanez, care a dus la expulzarea OEP din Țara Cedrilor nu s-au deosebit decât prin viteza circulației propagandei antisemite și prin transferul ei de la extreme spre centrul politic, de anvergura și forța protestelor anti-israeliene din 2023.

În 1982, un relativ tânăr și energic senator Joe Biden amenința Israelul cu revocarea ajutoarelor americane pentru cazul refuzului retragerii din Liban. Îi răspundea tranșant un premier conștient de prejudecățile anti-evreiești confruntând Israelul ca Menachem Begin, făuritorul păcii cu Egiptul: „nu ne amenința cu suprimarea asistenței SUA. Nu sunt un evreu de genul celor cărora le tremură genunchii. Sunt un evreu mândru, având în spate 3700 de ani de istorie a civilizației. Nimeni n-a venit în apărarea noastră când muream în camerele de gazare și în cuptoarele naziste. Nici când ne-am străduit să ne durăm o țară. Am plătit pentru ea. Am luptat pentru ea. Am murit pentru ea. Rămânem fermi de partea principiilor noastre. Le vom apăra. Și, dacă e necesar, vom mai muri pentru ele, cu sau fără ajutorul vostru”.

Or, exact asta i se cere azi, mai nou, din nou, Israelului. Să moară. Și nu i se cere doar, sau atât din lumea

arabă și musulmană, cât de pe poziția unora din liderii occidentali.

Delirul cu statul palestinian

Antisemitul rătăcitor profită din plin de pe urma tragediei palestiniene. Care este reală și tragică. Dar care n-a fost atât consecința prezumtivei *alungări*, de către evrei, a arabilor din Țara Sfântă (chemați de proprii șeici și emiri să plece, în 1948, pentru ca să nu încurce invadarea de către 5 țări vecine a micului stat evreiesc proclamat în 1948 pe baza unui vot al ONU), cât iscată de tiranii arabi din epocă și perpetuată de proprii lideri.

Totuși, într-o lume dominată copios de cultura hipermorală a victimizării, care a înlocuit la elitele progresiste din Vest etica iudeo-creștină, orice identitate prezumtiv lezată poate fi și este utilizată, adesea manipulator, mai ales dacă nu prezintă inconvenientul de a se opune distrugerii civilizației democratice, occidentale, de sorginte iudeo-creștină. În acest context, impregnat de antisemitism fățiș sau mascat, s-a cultivat ideea delirantă a creării unui stat palestinian ca panaceu *democratic* al conflictului israeliano-palestinian, în ciuda pulverizării apetenței populare, israeliene, pentru edificarea lui în urma atentatelor teroriste. Și în pofida evidenței, că un astfel de stat, tribut ar unor intenții genocidare, împărțite de prea mulți palestinieni care au celebrat masacrul de la 7 octombrie, n-ar putea fi democratic.